

**LIETUVOS BANKO
FINANSŲ RINKOS PRIEŽIŪROS TARNYBOS
TEISĖS IR LICENCIJAVIMO DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

SPRENDIMAS

DĖL X. X. IR ADB „COMPENSA VIENNA INSURANCE GROUP“ GINČO NAGRINĖJIMO

2021-04-21 Nr. 429-137

Vilnius

Lietuvos bankas gavo X. X. (toliau – pareiškėjas) atstovo advokato padėjėjo Y. Y. (toliau – pareiškėjo atstovas) kreipimąsi, kuriuo prašoma išnagrinėti tarp pareiškėjo ir ADB „Compensa Vienna Insurance Group“ (toliau – draudikas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

2020 m. spalio 18 įvyko eismo įvykis, per kurį susidūrė pareiškėjo valdomas automobilis TESLA MODEL 3 (valst. Nr. *(duomenys neskelbtini)*) ir kito asmens vairuojamas automobilis VOLVO V70 (valst. Nr. *(duomenys neskelbtini)*). Atsakingu už eismo įvykio metu padarytą žalą pripažintas automobilio VOLVO V70 vairuotojas, todėl pareiškėjas kreipėsi į šio automobilio valdytojų civilinę atsakomybę transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo sutartimi apdraudusį draudiką dėl patirtą žalą atlyginančios draudimo išmokos mokėjimo.

2020 m. spalio 22 d. draudiko įgaliotas asmuo apžiūrėjo pareiškėjo automobilio apgadinius ir parengė Transporto priemonės techninės apžiūros protokolą (toliau – Apžiūros protokolas). Jame nurodyta, kad reikia remontuoti bagažinės dangtį, keisti galinį buferį, jo kairės pusės atšvaitą, apatinę apdailą, kairės pusės sensorius ir galinį stiklą. Apžiūros protokole taip pat paaiškinta, kad detaliau apžiūrėti automobilio nėra galimybės, nes išsikrovęs akumulatorius, galimai pažeista el. sistema, taip pat galima kėbulo deformacija.

2020 m. spalio 23 d. automobilių apžiūrėjo turto vertinimo veiklą vykdančios uždarnosios akcinės bendrovės „Kauno nepriklausomų autoekspertų biuras“ (toliau – Autoekspertų biuras) specialistai. Į Autoekspertų biurą pareiškėjas kreipėsi prašydamas sudaryti transporto priemonės apžiūros aktą ir nustatyti vidutinę transporto priemonės rinkos kainą, atkūrimo sąnaudas bei prekinės vertės netekimą. Pareiškėjas pageidavo, kad Autoekspertų biuras remonto darbų kainą apskaičiuotų pagal autorizuoto TESLA automobilių atstovo valandinius įkainius.

2020 m. spalio 26 d. pareiškėjas el. paštu kreipėsi į draudiką su prašymu kuo greičiau pateikti žalos sąmatą ir informavo, kad nuo šios dienos, iki kol bus suremontuotas apgadintas automobilis, jis nuomosis kitą transporto priemonę.

2020 m. spalio 30 d. draudikas informavo pareiškėją apie 1 812,67 Eur žalą, apskaičiuotą pagal automobilio nuotraukose matomus išorinius pažeidimus. Pranešime taip pat nurodyta, kad tuo atveju, jeigu draudiko nustatyta suma netenkina, rekomenduojama kreiptis į remonto įmonę, atliksiančią remonto darbus, ir suderinti remonto sąmatą su draudiku.

2020 m. lapkričio 18 d. Vokietijos remonto bendrovė *Karosserie Engel* (toliau – Vokietijos remonto bendrovė) parengė pareiškėjo automobilio remonto sąmatą, joje nurodyta, kad automobilio remonto kaina be PVM yra 13 290,58 Eur, o su PVM (apskaičiuotu pagal Vokietijoje galiojančius teisės aktus) – 15 417,07 Eur.

2020 m. lapkričio 26 d. pareiškėjas el. paštu kreipėsi į draudiką ir nurodė turėjęs kreiptis į artimiausią autorizuotą automobilių TESLA remonto servisą dėl remonto darbų: Vokietijos remonto bendrovė apskaičiavo, kad automobilio galinės dalies ir ratlankio remontas kainuotų 16 216,97 Eur.¹ Pareiškėjas nurodė, kad ši suma nėra galutinė, nes elektronikos dalys gali būti užsakytos ir keičiamos tik TESLA automobilių elektronikos darbus atliekančiose atstovybėse,

¹ Pareiškėjo atstovo pateiktoje Vokietijos remonto sąmatoje nurodyta bendra remonto kaina ir pareiškėjo el. pranešime draudikui nurodyta Vokietijos remonto bendrovės neva nustatyta remonto kaina skiriasi.

paiškino, kad automobilių TESLA centro Varšuvoje, Lenkijoje, sąmata bus pateikta atskirai. El. pranešime pareiškėjas taip pat nurodė, kad žalos administravimo laikotarpiu nuomojasi pakaitinį automobilį ir sąskaitą už jo nuomą pateiks pasibaigus žalos administravimui.

Tą pačią dieną draudikas nurodė pareiškėjui, kad informaciją gavo ir ją peržiūrės. Taip pat paprašė pareiškėjo patikslinti, ar automobilis remontuojamas (arba planuojama jį remontuoti) sąmatą pateikusioje Vokietijos remonto bendrovėje, ir teiravosi, kodėl automobilio darbų neatlieka TESLA automobilių atstovybė Varšuvoje. Pasisakydamas dėl pakaitinio automobilio išlaidų atlyginimo, draudikas nurodė, kad tokios išlaidos atlyginamos tik automobilio remonto laikotarpiu.

2020 m. lapkričio 27 d. pareiškėjas atsakė į draudiko el. laišką ir teiravosi, ar gali rinktis, kur remontuoti automobilį, ir ar draudikas suteiks gamintojo garantiją, jei automobilis bus remontuojamas kitur. Taip pat pareiškėjas teiravosi, ar draudikas po eismo įvykio pasiūlė pakaitinį automobilį.

2020 m. gruodžio 1 d. el. paštu draudikas nurodė pareiškėjui, kad jis pats turi nuspręsti, kur remontuos savo automobilį: remontuojanti bendrovė už atliktus darbus atsako pagal Lietuvos Respublikoje galiojančius teisės aktus, jais vadovaudamasis draudikas moka ir draudimo išmoką. Draudikas papildomai pasiteiravo pareiškėjo, ar jis planuoja automobilį remontuoti Vokietijoje, ar tik pateikė Vokietijos remonto bendrovės sąmatą, tikėdamasis draudimo išmokos, bet automobilio Vokietijoje neremontuos. Pasisakydamas dėl pakaitinio automobilio nuomos išlaidų, draudikas nurodė galintis per savo partnerius suteikti pakaitinį automobilį, jei gauna tokį prašymą, tačiau pareiškėjo prašymo dėl pakaitinio automobilio negavo.

2020 m. gruodžio 10 d. Autoekspertų biuras parengė Autotransporto priemonės vertinimo ataskaitą Nr. 22012006 (toliau – Vertinimo ataskaita), joje nurodė, kad automobilio atkūrimo sąnaudos be PVM, įvertinus dalių nusidėvėjimą, siekia 10 584,07 Eur, o prekinės vertės netekimas sudaro 1 439,85 Eur.

2020 gruodžio 16 d. pareiškėjas el. paštu kreipėsi į draudiką su reikalavimu išmokėti 15 374,57 Eur draudimo išmoką, apimančią Vertinimo ataskaitoje nurodytą bendrą 14 646,57 Eur sumą, įskaitant automobilio remonto išlaidas, prekinės vertės netekimą ir vertinimo išlaidas, bei 728 Eur pakaitinio automobilio nuomos išlaidas už laikotarpį nuo 2020 m. spalio 26 d. iki 2020 m. gruodžio 16 d. Taip pat pareiškėjas pageidavo, kad draudikas atlygintų papildomus 14 Eur už kiekvieną pradelstą dieną nuo 2020 m. gruodžio 16 d. iki galutinės draudimo išmokos išmokėjimo, reikalingus pakaitinio automobilio nuomai.

Pareiškėjui pateikus reikalavimą draudimo išmoką apskaičiuoti pagal Vertinimo ataskaitą, draudikas kreipėsi į tris remonto dirbtuves valdančias bendroves su prašymu apskaičiuoti pareiškėjo automobilio remonto išlaidas. 2020 m. gruodžio 22 d. UAB „Edvardo servisas“ parengė pareiškėjo automobilio remonto sąmatą, joje numatyta 6 210,21 Eur be PVM remonto kaina. 2020 m. gruodžio 23 d. UAB „TEMIS“ parengė remonto sąmatą ir nurodė, kad automobilio remontas be PVM kainuotų 5 137,12 Eur, o UAB „Autida“ tą pačią dieną parengtoje sąmatoje nustatė 5 779,67 Eur be PVM remonto kainą.

2020 m. gruodžio 28 d. draudikas informavo pareiškėją gavęs Vertinimo ataskaitą ir paaiškino sutinkąs išmokėti 8 050,06 Eur draudimo išmoką, atlyginančią 6 210,21 Eur remonto kainą, apskaičiuotą pagal UAB „Edvardo servisas“ pateiktą remonto sąmatą, taip pat Vertinimo ataskaitoje nurodytą 1 439,85 Eur prekinės vertės netekimą ir 400 Eur turto vertinimo išlaidų. Draudikas nurodė, kad, kreipusis į automobilių remonto dirbtuves ir patyrus didesnių remonto išlaidų, nei apskaičiuota draudimo išmoka, skirtumas gali būti atlyginamas papildomai, prieš tai suderinus remonto sąmatą su draudiku. Pranešime draudikas nurodė draudimo išmoką artimiausiu metu pervesiąs į pareiškėjo banko sąskaitą ir paaiškino atlyginsiąs pakaitinio automobilio nuomos išlaidas, patirtas iki draudimo išmokos išmokėjimo, kai bus pateikti pakaitinio automobilio nuomos išlaidas patvirtinantys dokumentai.

2021 m. sausio 15 d. raštu pareiškėjo atstovas kreipėsi į draudiką su siūlymu nesutarimus spręsti taikiai ir nurodė manantis, kad pareiškėjo atsisakymas automobilį remontuoti draudiko pasiūlytose remonto dirbtuvėse yra pamatuotas ir teisingas: pasiūlyti servaisi nėra TESLA automobilių gamintojo autorizuotos remonto dirbtuvės, dėl automobilio specifiškumo jos negali suteikti garantijų, galiojusių iki eismo įvykio, ir užtikrinti darbų kokybę. Dėl karantino ribojimų pareiškėjas neturi galimybės automobilio nugabenti į autorizuotą servisą Vokietijoje, be to, tai pareikalautų laiko ir finansinių išteklių, žalos suma padidėtų du kartus, todėl būtų racionalu, teisinga ir sąžininga ginčą baigti taikiai.

Pareiškėjo atstovo rašte teigiama, kad pareiškėjas (ar jo atstovai) buvo susisiekę su

TESLA automobilius remontuojančia Lietuvos įmone, kuri nurodė negalinti suteikti garantijos mechaniniams darbams, tačiau turinti teisę pirkti naujas TESLA automobilių dalis ir jas montuoti. Minėtas servisas, įvertinęs žalos medžiagą, nurodė, kad automobilio remontas gali kainuoti iki 15 000 Eur, nes kokybiškam remontui reikalingos naujos aliumininės kėbulo dalys, virinamos brangia specialia įranga, kurios draudiko nurodyti servais neturi. Todėl, pareiškėjo atstovo vertinimu, apskaičiuotos automobilio remonto kainą atlyginančios draudimo išmokos nepakanka tam, kad 2019 m. gamybos automobilis po remonto taptų ne prastesnės nei prieš eismo įvykį buvusios būklės.

Rašte nurodyta, kad pareiškėjas dėl užsitęsusio žalos administravimo nebenori remontuoti savo automobilio, norėtų gauti likusią žalą atlyginančią 7 000 Eur draudimo išmoką ir nesutarimus užbaigti kompromisiniu sprendimu. Pareiškėjo atstovas nurodė, kad pareiškėjo automobilis nuvažiavęs tik šiek tiek daugiau nei 15 000 kilometrų, jam galioja gamyklinė garantija. Automobilis yra praktiškai naujas, todėl pažeistos dalys būtų keičiamos naujomis ir nebūtų pagrindo taikyti nusidėvėjimo: tai reikštų, kad galutinė žalos suma, įskaitant pakaitinio automobilio nuomos išlaidas, būtų tikrai didelė.

2021 m. sausio 29 d. atsakyme į pareiškėjo atstovo siūlymą draudikas nurodė sutikęs išmokėti draudimo išmoką, atlyginančią Vertinimo ataskaitoje nurodytą 1 439,85 Eur prekinės vertės netekimą ir 400 Eur Vertinimo ataskaitos išlaidas, tačiau nesutiko su joje nurodyta remonto kaina ir kreipėsi į tris automobilių remonto bendroves, pateikusias automobilių remonto sąmatas (5 779,67 Eur, 5 137,12 Eur ir 6 210,21 Eur be PVM). Draudikas nurodė remonto kainą apskaičiavęs pagal UAB „Edvardo remontas“ sudarytą remonto sąmatą (6 210,21 Eur) ir iš viso išmokėjęs 8 050,06 Eur draudimo išmoką. Draudikas taip pat nurodė sutikęs išmokėti pakaitinio automobilio nuomos išlaidas nuo 2020 m. spalio 26 d. iki draudimo išmokos išmokėjimo dienos atlyginančią draudimo išmoką, kai bus pateikti pakaitinio automobilio nuomos išlaidas patvirtinantys dokumentai.

Atsakyme draudikas nurodė, kad, pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. birželio 23 d. nutarimu Nr. 795 patvirtintų Eismo įvykio metu padarytos žalos administravimo ir draudimo išmokos mokėjimo taisyklių (toliau – Taisyklės) 15 punktą, žalos dėl turto sugadinimo dydis nustatomas pagal turėtas remonto išlaidas, būtinas atkurti sugadintą turtą ar jo detalių ir (ar) dalių rinkos vertę iki eismo įvykio. Turto neremontuojant, atlyginamos būtinos turto remonto išlaidos (be PVM), reikalingos atkurti sugadintą turtą ar jo detalių ir (ar) dalių rinkos vertę iki eismo įvykio. Taip pat draudikas nurodė vadovavęsis tų pačių Taisyklių 13 punktu, pagal kurį nukentėjusio trečiojo asmens turtui padarytos žalos dydį atsakingas draudikas ar Lietuvos Respublikos transporto priemonių draudikų biuras nustato, be kita ko, atsižvelgdamas į įmonės, kuri turi teisę remontuoti sugadintą turtą, pateiktus turto remonto išlaidų skaičiavimus. Anot draudiko, teisės aktai neįpareigoja jo besąlygiškai vadovautis nepriklausomų turto vertintojų ataskaitomis, o žala, vadovaujantis Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.251 straipsniu, turi atitikti tikruosius praradimus. Draudimo išmoka neturi būti didesnė, nei patirta žala.

Draudikas nurodė nesutinkantis su pareiškėjo atstovo pasiūlymu ir paaiškino, kad, pagal Taisyklių 15 punktą, draudimo išmoka gali būti apskaičiuojama pagal turėtas remonto išlaidas, būtinas sugadintam turtui atkurti, todėl nukentėjęs trečiasis asmuo gali kreiptis į pasirinktą automobilių remonto servisą dėl automobilio remonto atlikimo, prieš tai su draudiku suderinęs remonto sąmatą.

Nepavykus taikiai išspręsti nesutarimų, pareiškėjo atstovas kreipėsi į Lietuvos banką su prašymu išnagrinėti pareiškėjo ir draudiko ginčą. Pareiškėjo atstovo kreipimesi iš esmės pakartoti siūlyme dėl taikaus ginčo sprendimo nurodyti argumentai. Pareiškėjo atstovas prašė Lietuvos banko rekomenduoti draudikui atsižvelgti į Autoekspertų biuro parengtą Vertinimo ataskaitą ir pakartotinai įvertinti pareiškėjo reikalavimą išmokėti dėl eismo įvykio atsiradusią žalą atlyginančią draudimo išmoką.

Lietuvos banke buvo gautas draudiko atsiliepimas į pareiškėjo kreipimąsi, jame draudikas nurodė sprendimą dėl draudimo išmokos dydžio ir jos mokėjimo priėmęs pagal Lietuvos Respublikos transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo įstatymą, Taisyklių nuostatas, taip pat vadovaudamasis Civiliniu kodeksu ir teismų praktika.

Anot draudiko pareiškėjas nuo pat žalos administravimo pradžios nebuvo suinteresuotas realiu transporto priemonės remontu, ir tai patvirtina ne tik pareiškėjo atstovo išdėstyta pozicija, bet ir ta aplinkybė, kad pareiškėjas, dar negavęs iš draudiko informacijos apie žalos vertinimą, kreipėsi į Autoekspertų biurą dėl Vertinimo ataskaitos parengimo.

Draudiko teigimu, pareiškėjas būtinumą transporto priemonės remontą atlikti autorizuotame automobilių TESLA gamintojo servise užsienyje grindžia tuo, kad remontą atlikus neautorizuotame servise bus prarasta gamintojo suteikta garantija, tačiau jis nutyli svarbią aplinkybę. Atsiliepime teigiama, kad draudikas surinko viešus duomenis, patvirtinančius, kad pareiškėjo automobilis buvo atgabentas iš Jungtinių Amerikos Valstijų (JAV): įvedus pareiškėjo automobilio VIN numerį į *Google* paieškos sistemą, gaunama informacija, kad automobilis buvo parduodamas aukcione su priedu *salvage*, anot draudiko, reiškiančiu, kad automobilis buvo stipriai apgadintas ir dėl to jo remontas pripažintas netikslingu. Aukciono informacijoje nurodyta, kad buvo apgadintas šio automobilio priekinis dešinysis kampas ir visa dešinė pusė. TESLA automobilių gamintojas automobiliams su statusu *salvage* taiko griežtą garantinę politiką: tokiems automobiliams garantija panaikinama negrįžtamai, apribojamos galimybės įsigyti detalių remontui, apribojamos tam tikros automobilio funkcijos, tokios kaip krovimas greitojo įkrovimo stotelėse ir pan. Tokia tvarka, anot draudiko, nurodyta ir TESLA interneto svetainėje, kurioje pateikiamos automobilio garantijos sąlygos.

Atsiliepime taip pat nurodyta, jog, atsižvelgiant į tai, kad automobilis atgabentas iš JAV su statusu *salvage* ir jam jokia gamintojo garantija netaikoma, automobilį suremontavus draudiko pasiūlytuose servisuose pareiškėjas neatsidurtų blogesnėje padėtyje, nei buvo prieš eismo įvykį. Anot draudiko, automobiliui nėra padaryta daug žalos, antraip draudiko apklaustos remonto dirbtuvės net nebūtų teikusios remonto pasiūlymų.

Nepaisydamas to, draudikas nurodė neprieštaraujantis ir tam, kad pareiškėjas organizuotų automobilio remontą autorizuotame TESLA automobilių remonto servise užsienyje. Draudikas paaiškino, kad yra pasirengęs išmokėti faktines remonto išlaidas atlyginančią draudimo išmoką, jeigu remontas būtų atliktas pagal su autorizuotu servisu suderintą remonto sąmatą. Taip pat nurodė, kad atlygintų ir automobilio gabenimo remontuoti į užsienį išlaidas, tačiau pareiškėjas turto neremontuoja, o po eismo įvykio automobilio remontuoti neatgabeno, nors karantinas buvo paskelbtas tik praėjus dviem mėnesiams po eismo įvykio. Tai draudikas nurodė akcentavęs ir pačiam pareiškėjui. Vis dėlto draudikas nurodė laiką, kad jo apskaičiuotos draudimo išmokos pakanka tam, kad automobilis, kuriam gamintojo garantija netaikoma, būtų atkurtas į iki eismo įvykio buvusią padėtį, ir manąs, kad pagal Vertinimo ataskaitą išmokėta draudimo išmoka sudarytų prielaidas pareiškėjui nepagrįstai praturtėti.

K o n s t a t u o j a m a:

Vadovaujantis Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23 patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka pateiktų įrodymų vertinimą, kurio pagrindu priimamas sprendimas.

Įvertinus ginčo šalių paaiškinimus ir juos pagrindžiančius duomenis nustatyta, kad šalių ginčas kilo dėl draudimo išmokos, atlyginančios 2020 m. spalio 18 d. eismo įvykio metu pareiškėjo turtui (automobiliui) padarytą žalą, dydžio.

Transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomasis draudimas reguliuojamas TPVCAPDĮ ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų (Taisyklės ir kt.) nuostatomis. TPVCAPDĮ 2 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta, kad draudžiamasis eismo įvykis – eismo įvykis, kuriam įvykus pagal šį įstatymą turi būti išmokama draudimo išmoka, kuri 2 straipsnio 2 dalyje apibrėžiama kaip draudiko ar Lietuvos Respublikos transporto priemonių draudikų biuro (toliau – Draudikų biuras) mokama nukentėjusiam trečiajam asmeniui pinigų suma arba kita sutarta išmokos mokėjimo forma, skirta žalai asmeniui, turtui ir (ar) neturtinei žalai atlyginti. Pagal TPVCAPDĮ 2 straipsnio 5 dalį, eismo įvykio žala laikoma per eismo įvykį padaryta žala nukentėjusio trečiojo asmens turtui, nukentėjusiam trečiajam asmeniui ir (ar) neturtinė žala arba žala, kuri atsirado vėliau kaip eismo įvykio padarinys, o pagal 2 straipsnio 23 dalį, žala nukentėjusio asmens turtui – nukentėjusio trečiojo asmens turtui padaryta žala, kurios dydis nustatomas įstatymų nustatyta tvarka.

Tarp šalių nėra ginčo dėl to, ar 2020 m. spalio 18 d. įvykis yra draudžiamasis, taip pat nėra ginčo dėl to, ar automobilio remontas po eismo įvykio yra ekonomiškai tikslingas. Draudikas pripažino esantis atsakingas už eismo įvykio kaltininko pareiškėjui padarytą žalą ir, atlikęs įvykio aplinkybių tyrimą, priėmė sprendimą išmokėti pareiškėjui 8 050,06 Eur draudimo išmoką, apimančią 6 210,21 Eur sudarančias automobilio remonto išlaidas. Ji, draudiko vertinimu, yra pakankama per eismo įvykį pareiškėjo automobiliui padarytiems apgadinimams suremontuoti. Pareiškėjas, savo ruožtu, mano, kad draudikas draudimo išmoką turėjo

apskaičiuoti vadovaudamasis Vertinimo ataskaita, kurioje nurodyta, kad automobilio remonto kaina be PVM yra 10 584,07 Eur.

Įvertinus nustatytas ginčo aplinkybes, atkreiptinas dėmesys į tai, kad Taisyklių 6 punkte įtvirtinta, kad per eismo įvykį padarytos žalos dydis ir nukentėjusiems tretiesiems asmenims mokėtinos draudimo išmokos dydis nustatomas vadovaujantis Lietuvos Respublikos civiliniu kodeksu, TPVCAPDĮ, kitų teisės aktų nuostatomis ir atsižvelgiant į eismo įvykio dalyvių kaltės laipsnį dėl eismo įvykio, draudimo įmonės, apdraudusios atsakingo už padarytą žalą asmens civilinę atsakomybę, ar Biuro įgaliotų asmenų (paskirtų ekspertų) ataskaitas ar išvadas dėl žalos, nukentėjusio trečiojo asmens, apdraustojo pateiktus dokumentus dėl žalos, eismo įvykio aplinkybių ir eismo įvykio dalyvių atsakomybės, kitų šiose Taisyklėse nurodytų asmenų pateiktus dokumentus, leidžiančius nustatyti eismo įvykio aplinkybes ir padarytos žalos dydį.

TPVCAPDĮ 15 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta žalos dydžio nustatymo taisyklė: turtui padarytos žalos dydį nustato atsakingas draudikas, o TPVCAPDĮ 17 straipsnyje nurodytais atvejais – Draudikų biuras, vadovaudamasis įgaliotų asmenų ir (ar) turto vertintojų ataskaitomis ir dokumentais, įrodančiais padarytos žalos aplinkybes, faktą ir dydį. Šią nuostatą atkartoja ir Taisyklių 13 punktas. Pagal Taisyklių 15 punktą, žalos dėl turto sugadinimo, kai jį remontuoti ekonomiškai tikslinga, atlyginimo dydis nustatomas pagal turėtas remonto išlaidas, būtinas atkurti sugadintą turtą ar jo detalių ir (ar) dalių rinkos vertę iki eismo įvykio. Jeigu nukentėjęs trečiasis asmuo turto neremontuoja, atlyginamos apskaičiuotos būtinos turto remonto išlaidos (be PVM) atkurti sugadintą turtą ar jo detalių ir (ar) dalių rinkos vertę iki eismo įvykio. Būtinas remonto išlaidas sudaro remonto darbų vertė, dažymo darbų vertė, keičiamų dalių vertė (nuvertinant dalis dėl nusidėvėjimo), dažymo medžiagų vertė ir papildomos išlaidos (transportavimo, saugojimo, techninės ekspertizės ir kitos išlaidos). Būtinos remonto išlaidos apskaičiuojamos pagal vidutinius darbų ir keičiamų detalių ir (ar) dalių įkainius, atitinkančius technologijos lygį, vadovaujantis rekomenduojamais laiko normatyvais. TPVCAPDĮ 19 straipsnio 6 dalyje nustatyta, jog atsakingas draudikas moka per eismo įvykį nukentėjusiam trečiajam asmeniui tik įrodymais pagrįstos per eismo įvykį padarytos žalos dydžio draudimo išmoką, neviršijančią šio įstatymo 11 straipsnyje nustatytą draudimo sumų, ir turi teisę atmesti nepagrįstus reikalavimus dėl žalos, padarytos per eismo įvykį, atlyginimo.

Kartu pažymėtina tai, kad draudimo išmokos mokėjimas transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo atveju yra susijęs su apdraustos transporto priemonės valdytojų civiline atsakomybe, todėl, apskaičiuodamas draudimo išmoką, draudikas turi laikytis Civilinio kodekso 6.251 straipsnyje įtvirtinto visiško nuostolių atlyginimo principo. Žalos atlyginimu turi būti siekiama gražinti ją patyrusį asmenį į iki pažeidimo buvusią padėtį. Teisingas žalos atlyginimas reiškia tai, kad sprendžiant ginčą dėl žalos atlyginimo turi būti nustatytas tikrasis žalos dydis, nes, nustačius mažesnę už tikruosius nuostolius žalos dydį, būtų iš dalies neapgintos nukentėjusio asmens teisės, o kai nustatomas žalos dydis viršija tikruosius nuostolius, nukentėjęs asmuo nepagrįstai praturtėja skolininko sąskaita (*Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. sausio 7 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-44/2015*). Viena vertus, tai reiškia, kad draudimo išmokos turi užtekti dėl eismo įvykio atsiradusių automobilio ar kito turto apgadinimų remontui (pritaikius išskaitas dėl nusidėvėjimo ir kt.). Kita vertus, apskaičiuojant draudimo išmoką, ši negali būti didesnė nei išlaidos, reikalingos nukentėjusio asmens turtui suremontuoti.

Vertinamų ginčo aplinkybių kontekste taip pat atkreiptinas dėmesys į kasacinio teismo išaiškinimą, jog, kai ginčas yra susijęs su atlygintinos žalos (nuostolių) dydžiu ir nėra susijęs nei su atsisakymu mokėti draudimo išmoką, nei su draudimo išmokos sumažinimo atvejais, nagrinėjant ginčą taikytina bendroji įrodinėjimo naštos taisyklė – šalys turi įrodyti tas aplinkybes, kuriomis grindžia savo reikalavimus bei atsikirtimus, išskyrus atvejus, kai remiamasi aplinkybėmis, kurių nereikia įrodinėti (*Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. kovo 19 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. e3K-3-81-1075/2018*). Vadovaujantis nurodyta kasacinio teismo praktika, taip pat Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 24 punktu, kuriame nustatyta, kad vartojimo ginčai nagrinėjami laikantis rungimosi principo, darytina išvada, kad pareiškėjas turi pateikti duomenis, kurių pagrindu būtų galima teigti, kad jos patirtus nuostolius geriau atspindi Vertinimo ataskaita, o draudikas – priešingai – turi pagrįsti, kad skaičiavimai, kuriais jis vadovavosi išmokėdamas draudimo išmoką, yra objektyvūs ir teisingi, o pareiškėjo ar pareiškėjo atstovo pateiktais nuostolių dydį pagrindžiančiais įrodymais vadovautis nėra pagrindo.

Kaip minėta, pareiškėjas prašė rekomenduoti draudikui draudimo išmoką apskaičiuoti

pagal Autoekspertų biuro parengtą Vertinimo ataskaitą, t. y. išmokėti papildomą 4 373,86 Eur draudimo išmoką, apskaičiuotą pagal Vertinimo ataskaitoje nurodytą remonto kainą be PVM ir išmokėtos draudimo išmokos dalies, atlyginančios automobilio remonto išlaidas, skirtumą (10 584,07 Eur – 6 210,21 Eur). Draudikas, savo ruožtu, nurodė manęs, kad jo apskaičiuota 6 210,21 Eur draudimo išmoka, skirta automobilio remonto išlaidoms padengti, yra teisinga ir jos pakankumą pagrindžia trijų remonto dirbtuves valdančių bendrovių parengtos remonto sąmatos (5 137,12 Eur (UAB „TEMIS“), 5 779,67 Eur (UAB „Autida“) ir 6 210,21 Eur (UAB „Edvardo servisas“).

Atsižvelgiant į pirmiau minėtas per eismo įvykį patirtos žalos nustatymą reglamentuojančias teisės aktų nuostatas, pažymėtina, kad Vertinimo ataskaita, neginčijant joje nurodytų duomenų teisingumo, yra vienas iš, bet ne vienintelis, žalos dydį padedančių nustatyti įrodymų, todėl turėtų būti vertinama atsižvelgiant į visų turimų – taigi, tiek draudiko, tiek pareiškėjo pateiktų – įrodymų visumą. Nei TPVCAPDĮ, nei Taisyklės nenumato draudiko pareigos vadovautis išimtinai nepriklausomų turto vertintojų parengtomis vertinimo ataskaitomis. Konstatavus minėtą aplinkybę, kartu darytina išvada, kad turto vertintojo išvados buvimas savaime nesuteikia pagrindo ją laikyti turinčia aukštesnę nei kiti nuostolių dydį pagrindžiantys dokumentai įrodomąją vertę. Ji nepaneigia kitų nuostolių dydį pagrindžiančių įrodymų, nes, kaip minėta, yra tik viena iš įrodinėjimo priemonių, kuri vertinama kartu su kitais įrodymais pagal bendrąsias įrodymų vertinimo taisykles. Atsižvelgdamas į tai, Lietuvos bankas kompleksiskai vertina visus ginčo šalių pateiktus įrodymus, susijusius su draudžiamojo įvykio metu patirtą žalą atlyginančia draudimo išmoka.

Pažymėtina, kad pareiškėjo reikalavimas išmokėti draudimo išmoką, apskaičiuotą pagal Vertinimo ataskaitą, iš esmės grindžiamas tuo, kad Vertinimo ataskaitoje nurodyta automobilio remonto kaina yra didesnė, nei nustatyta draudiko. Be to, teigiama, kad sąmatas rengusios draudiko pasitelktos remonto dirbtuvės neturi automobilio remontui reikalingos įrangos ir, jeigu automobilis būtų remontuojamas vienoje iš sąmatas rengusių bendrovių, automobilis netektų garantijos.

Kaip nurodyta pirmiau, pagal Taisyklių 15 punktą, žalos dėl turto sugadinimo dydis nustatomas pagal būtinas remonto išlaidas (be PVM), reikalingas atkurti sugadintą turta, o būtinas remonto išlaidas sudaro remonto darbų ir jiems atlikti reikalingų medžiagų vertė, apskaičiuota pagal vidutinius įkainius. Papildomai pažymėtina, kad teisės aktų pagrindu būtent draudikui yra suteikti įgaliojimai atlikti eismo įvykio metu trečiajam asmeniui padarytos žalos vertinimą ir apskaičiuoti draudimo išmoką, atitinkančią būtinąsias turto remonto išlaidas. Žala ir ją atlyginantys nuostoliai turi būti apskaičiuoti teisingai, kad nukentėjusiam asmeniui būtų atlyginta visa jo patirta žala, tačiau nukentėjęs trečiasis asmuo neturi gauti didesnės draudimo išmokos, nei reikia turtui suremontuoti, antraip nukentėjęs trečiasis asmuo nepagrįstai praturtėtų draudiko sąskaita, o šis išmokėtų per didelę draudimo išmoką. Be to, šalis turi būti sąžiningos ir vadovautis ekonomiškumo principu. Tai, be kita ko, reiškia ir tai, kad esant galimybei turto būklė iki eismo įvykio turi būti atkurta kuo ekonomiškiau, būtent taip ir turėtų būti elgiamasi. Tokį aiškinimą patvirtina ir minėtų Taisyklių 15 punkto nuostata, kurioje, be kita ko, nustatyta, kad jeigu sugadintos dalys gali būti remontuojamos, bet neprivalo būti keičiamos, remontas turi būti atliekamas būtent pirmuoju būdu.

Įvertinęs bylos duomenis, Lietuvos bankas nenustatė pagrindo daryti išvadą, kad Vertinimo ataskaita apskaičiuota pagal Taisyklėse įtvirtintą būtinųjų remonto išlaidų nustatymo tvarką ir būtent joje nurodyta remonto kaina atitinka realią remonto kainą rinkoje, o draudiko pateikti skaičiavimai šio Taisyklių 15 punkto reikalavimų neatitinka.

Pirma, Lietuvos bankui kyla pagrįstų abejonių dėl Vertinimo ataskaitoje taikyto skaičiavimo būdo atitikties teismų praktikoje įtvirtintam teisingo žalos atlyginimo principui ir Civiliniame kodekse įtvirtintam reikalavimui prievolės ir sutartis vykdyti kuo ekonomiškiau būdu. Išanalizavus bylos duomenis, darytina išvada, kad UAB „TEMIS“, UAB „Autida“ ir UAB „Edvardo servisas“ (šios bendrovės parengta sąmata vadovavosi draudikas) parengtos pareiškėjo transporto priemonės remonto sąmatos patvirtina, jog automobilio atkūrimo iki būklės, buvusios prieš 2020 m. spalio 18 d. eismo įvykį, išlaidos nesiektų Vertinimo ataskaitoje nustatytos transporto priemonės remonto kainos. Taigi, remiantis Lietuvos bankui pateiktais įrodymais, negalima teigti, jog rengiant Vertinimo ataskaitą (apskaičiuojant pareiškėjo automobilio remonto išlaidas) buvo vadovaujama Civilinio kodekso 6.38 straipsnyje įtvirtintu sutarčių vykdymo ekonomiškumo principu ir automobilio remonto išlaidos buvo apskaičiuotos atsižvelgiant į ekonomiškiausią, o ne į brangiausią transporto priemonės remonto variantą. Atitinkamai nėra pagrindo teigti, jog Vertinimo ataskaitoje nurodyta automobilio atkuriamoji

vertė labiau atitinka remonto kainą, apskaičiuotą pagal vidutinius darbų, dalių ir (ar) detalių įkainius, o draudiko apskaičiuotos draudimo išmokos nepakanka per eismo įvykį atsiradusiems automobilio sugadinimams suremontuoti.

Antra, pažymėtina tai, jog byloje nėra pateiktų duomenų, kuriais remiantis būtų galima abejoti UAB „TEMIS“, UAB „Autida“ ar UAB „Edvardo servisas“ parengtose pareiškėjo automobilio remonto sąmatose nurodytų keistinių automobilio dalių ar numatytų remonto darbų mastu ir pakankamumu siekiant suremontuoti automobilį, nėra pateiktų duomenų, kuriais remiantis būtų galima teigti, kad minėti servaisai numatė per mažas konkrečioms darbams skirtas laiko normas, kad jie negali atlikti kokybiškų automobilio remonto darbų ir kt. Ši aplinkybė taip pat suponuoja pagrindą teigti, kad minėtų bendrovių parengtos sąmatos atitinka realią automobilių remonto paslaugų rinkos padėtį ir minėtos bendrovės suremontuotų užfiksuotus automobilio apgadinimus už sąmatose nurodytą arba panašią kainą (jeigu remontuojant nustatoma papildomų apgadinimų).

Trečia, akcentuotina tai, kad pareiškėjo reikalavimai, tiek bendraujant su draudiku, tiek kreipiantis į Lietuvos banką, buvo grindžiami tuo, kad automobilis yra beveik naujas, be to, jeigu remontą atliktų ne autorizuota TESLA automobilių remonto įmonė, o Lietuvoje veikiančios remonto dirbtuvės, automobiliui po remonto nebebūtų taikoma garantija. Vis dėlto Lietuvos bankui kyla abejonių dėl tokių motyvų pagrįstumo. Draudiko pateikti duomenys iš interneto aukciono skelbimų portalo patvirtina, kad automobilis TESLA MODEL 3, kurio VIN numeris sutampa su pareiškėjo automobilio registracijos liudijime nurodytu VIN numeriu, buvo parduodamas aukcione. Automobilio aprašyme buvo nurodyta, kad yra apgadintas automobilio priekinės dalies dešinysis kampas ir dešinė automobilio pusė, taip pat automobilis apibūdinamas kaip turintis statusą *salvage*. Toks statusas paprastai reiškia, kad automobilį apdraudusi draudimo bendrovė automobilio remontą pripažino netikslingu, automobilis yra išregistruotas ir su juo negalima dalyvauti viešajame eisme. Kaip matyti iš draudiko pateiktos TESLA automobilių gamintojo interneto puslapyje skelbiamos sugadintų automobilių politikos ištraukos, tokią savybę turinti transporto priemonė yra transporto priemonė, kuri buvo pripažinta sunaikinta, nes buvo stipriai apgadinta dėl eismo įvykio, potvynio, gaisro ar panašaus įvykio ir kurią automobilio savininkas užregistravo kaip sugadintą pagal galiojančius teisės aktus. Tokia registracija paprastai negali būti pašalinama tam, kad ateityje būtų aiški tokio automobilio būklė ir vertė. Viešai TESLA gamintojo interneto puslapyje prieinamoje politikoje taip pat nurodyta, kad pirmiau nurodytą statusą turintiems automobiliams jokios TESLA garantijos ir išplėstinės priežiūros sutartys negalioja, o už bet kokius gedimus, pažeidimus ar sužalojimus, atsiradusius dėl tokių automobilių remonto, atsako tik transporto priemonės savininkas.

Lietuvos bankas neturi pagrindo teigti, kad pareiškėjo automobiliui yra taikytina gamintojo garantija, kuri neva gali būti prarasta, jei automobilis būtų remontuojamas Lietuvoje. Tokį vertinimą suponuoja pirmiau aptarti bylos duomenys, be to, nei draudikui, nei Lietuvos bankui nebuvo pateikti dokumentai, įrodantys, kad pareiškėjas įsigijo automobilį su galiojančia garantija, taip pat nėra duomenų apie tai, kad garantijos galiojimas buvo atnaujintas po automobilio įsigijimo (jeigu ji kažkuriuo metu buvo panaikinta).

Lietuvos banko vertinimu, draudikas pareiškėjo automobiliui padarytą žalą vertino pagal trijų remonto bendrovių parengtas remonto sąmatas ir draudimo išmokos dalį, atlyginančią automobilio remonto išlaidas, apskaičiavo pagal UAB „Edvardo servisas“ parengtą remonto sąmatą, taigi, vadovavosi TPVCAPDĮ ir Taisyklių reikalavimais ir pagrįstai nesivadovavo pareiškėjo pateikta Vertinimo ataskaita. Byloje nėra duomenų, paneigiančių tai, kad draudiko išmokėta draudimo išmoka yra pakankama siekiant suremontuoti automobilį iki prieš eismo įvykį buvusios būklės, atsižvelgiant į tai, kokie automobilio apgadinimai šiuo metu yra nustatyti, todėl pareiškėjo reikalavimas išmokėti pagal Vertinimo ataskaitą apskaičiuotą draudimo išmoką yra atmetinas kaip nepagrįstas.

Papildomai pažymėtina, kad, kaip matyti iš byloje pateiktų dokumentų, draudikas neatsisako išmokėti draudimo išmokos, apskaičiuotos pagal faktines automobilio remonto išlaidas (įskaitant automobilio transportavimo išlaidas, jeigu jos būtų būtinos), jeigu pareiškėjas automobilį faktiškai remontuotų ir suderintų su draudiku remonto sąmatą. Pareiškėjui nėra ribojama teisė pasirinkti draudimo išmokos mokėjimo (žalos atlyginimo) būdą, todėl, jeigu mano, kad draudimo išmoka pinigais, kuri pagal teisės aktų reikalavimus yra mokama be PVM, yra nepakankama, gali atlikti automobilio remontą ir reikalauti atlyginti atliekant remontą patirtas būtinąsias išlaidas.

Atkreiptinas dėmesys ir į tai, kad pareiškėjas nekėlė reikalavimo rekomenduoti draudikui

išmokėti draudimo išmoką, atlyginančią pakaitinio automobilio išlaidas, todėl Lietuvos bankas šiuo aspektu nepasisako.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjo X. X. reikalavimus.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl ginčo sprendimo kreiptis į teismą arba kitą ginčų nagrinėjimo instituciją įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu.

Direktorius

Arūnas Raišutis